

Акт
лісопатологічного обстеження лісових насаджень ДП «Черкаське військове лісництво», що потребують проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів у 2026 році

22.10.2025

м. Сміла

Нами, начальником відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист» ДОМАНЧУК Оленою, інженером – лісопатологом I категорії відділу нагляду та прогнозу ДСЛП «Херсонлісозахист» ВОВКОМ Володимиром, головним лісничим ДП «Черкаське військове лісництво» ПИЛЯВСЬКИМ Олександром, інженера лісового господарства ДП «Черкаське військове лісництво» ЛАТЕНКА Анатолія, проведено з 20 по 22 жовтня 2025 року лісопатологічне обстеження лісових насаджень ДП «Черкаське військове лісництво» (Далі - Лісництво), з метою здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на загальній площі 352,1 га.

Таксаційна характеристика обстежених ділянок відповідно до Проекту організації та розвитку лісового господарства (таксаційний опис, відомості поквартальних підсумків) станом на 01.01.2019 року, наведена в таблиці:

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер підвиділу	у т.ч. площа можлива для експлуатації	Коротка таксаційна характеристика насаджень відповідно до матеріалів лісовпорядкування							Категорія захисності
						склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, куб. метрів на 1 гектар	
Лісництво	1	26	0,2			9С31ДЗ+БП	87	0,60	1А	29	32	390	2
Лісництво	2	3	1,3			10СЗ+ДЗ+БП	87	0,70	1А	30	36	490	2
Лісництво	2	12	1,9			8С32ДЗ+БП+ОС	67	0,70	1А	27	28	380	2
Лісництво	4	18	0,9			10СЗ+ДЗ+БП	49	0,80	1	18	18	290	2
Лісництво	5	18	0,9			7С33ДЗ	90	0,60	1А	30	36	360	2
Лісництво	7	7	7,1			8С32ДЗ+БП	85	0,60	1А	29	36	350	2
Лісництво	7	13	0,6			10СЗ	90	0,60	1А	30	40	390	2
Лісництво	11	3	27,2			8С32ДЗ	90	0,60	1А	31	40	390	2
Лісництво	11	13	8,5			8Д32СЗ+БП	85	0,70	1	27	36	340	2
Лісництво	12	15	12,2			7Д33СЗ+ЛПД	80	0,70	2	24	28	320	2
Лісництво	12	18	3,9			9С31ДЗ	60	0,80	1А	26	32	410	2
Лісництво	12	22	7,5			9С31ДЗ	70	0,70	1А	27	26	400	2
Лісництво	12	29	5,9			8С32ДЗ	62	0,60	1Б	27	32	330	2
Лісництво	13	7	11,6			10СЗ+ДЗ+БП+ОС	85	0,60	1А	30	36	390	2
Лісництво	14	1	6,6			10СЗ+ДЗ+БП	86	0,60	1А	29	36	400	2
Лісництво	16	24	13,4		13,0	9С31ДЗ+БП	68	0,80	1	25	28	410	2
Лісництво	17	12	4,9			6Д33СЗ1БП+ОС	90	0,60	2	25	32	290	2
Лісництво	17	15	14,0			5Д32СЗ3БП	90	0,60	2	24	30	240	2
Лісництво	17	32	6,8			6Д33СЗ1БП	80	0,60	2	25	28	290	2
Лісництво	19	1	3,1			10СЗ+ДЗ+БП+ОС	85	0,70	1А	29	36	420	2
Лісництво	20	2	11,7			8С31ДЗ1БП	85	0,70	1	28	36	390	2
Лісництво	20	12	2,7			10СЗ+ДЗ+БП	85	0,50	1	25	30	270	2
Лісництво	22	13	28,5			9С31ДЗ+БП	59	0,90	1А	24	28	430	2
Лісництво	24	5	6,3			4С33ДЗ3БП+ОС	70	0,70	1Б	29	36	300	2

Лісництво	26	16	0,9			10СЗ+АКБ	51	0,60	1	20	26	240	2
Лісництво	26	23	1,3			10СЗ+ДЗ	52	0,60	1	19	22	220	2
Лісництво	32	1	25,2			10СЗ	92	0,50	1А	31	36	370	2
Лісництво	33	1	1,1			10СЗ	92	0,60	1А	30	40	390	2
Лісництво	33	2	1,2			10СЗ	64	0,70	1	24	28	360	2
Лісництво	35	19	4,4			10СЗ	56	0,70	1	20	22	280	2
Лісництво	40	14	7,7			7С32ДЗ1БП	71	0,70	1А	26	28	370	2
Лісництво	40	17	6,4			9С31ДЗ	51	0,60	1А	21	24	260	2
Лісництво	41	1	1,4			4С34ДЗ2БП	71	0,60	1А	26	32	270	2
Лісництво	41	4	1,6			7Д32С31ОС	70	0,60	2	22	24	220	2
Лісництво	43	3	1,9			9С31ДЗ+БП	81	0,60	1	25	32	320	2
Лісництво	43	7	1,9			9С31ДЗ+БП	76	0,60	1	25	32	320	2
Лісництво	43	11	1,8			6С33ДЗ1БП+ОС	81	0,60	2	23	30	210	2
Лісництво	46	12	5,6			10СЗ+ДЗ	59	0,70	1А	24	30	360	2
Лісництво	47	4	21,0			8С32ДЗ+БП	67	0,70	1А	25	28	300	2
Лісництво	58	9	5,6			9С31ДЗ	91	0,60	1А	30	36	390	2
Лісництво	58	10	2,2			9Д31СЗ+БП	70	0,70	2	23	28	270	2
Лісництво	58	11	1,7			7С33ДЗ	71	0,60	1А	26	32	310	2
Лісництво	58	13	4,9			7Д33СЗ+БП	90	0,70	2	26	32	310	2
Лісництво	58	16	1,0			8С32ДЗ+БП	90	0,60	1	29	36	350	2
Лісництво	58	17	0,8			8Д32СЗ+ОС+БП	85	0,60	2	26	28	290	2
Лісництво	58	19	1,9			7С33ДЗ+БП	86	0,60	1А	29	36	300	2
Лісництво	58	20	0,5			9Д31СЗ	90	0,70	2	25	32	290	2
Лісництво	65	3	2,1			10СЗ+ДЗ+БП	81	0,70	1	27	32	390	2
Лісництво	66	1	2,0			8С32ДЗ+КЛГ+БП+ЛПД	81	0,70	1	27	32	380	2
Лісництво	66	2	1,7			8С32ДЗ	67	0,70	1А	27	32	370	2
Лісництво	67	16	2,2			10СЗ+ДЗ	58	0,70	1Б	27	32	400	2
Лісництво	67	25	1,9			7С33ДЗ+БП	69	0,70	1А	26	32	330	2
Лісництво	67	33	0,5			8С32ДЗ+БП	69	0,80	1	25	32	390	2
Лісництво	68	3	1,2			6С34ДЗ	70	0,70	1Б	30	36	350	2
Лісництво	68	5	3,8		2,4	6Д34СЗ+БП	70	0,80	2	23	28	320	2
Лісництво	68	9	2,6			7С33ДЗ	86	0,60	1А	30	36	320	2
Лісництво	68	10	25,0			10СЗ+ДЗ	71	0,70	1А	26	36	400	2
Лісництво	68	11	1,0			5Д33СЗ(71)1СЗ(90)1БП	71	0,70	1	23	28	300	2
Лісництво	68	13	5,0			7С33ДЗ+БП	76	0,70	1А	27	32	360	2
Лісництво	69	28	5,6			7С33ДЗ	91	0,50	1	29	30	290	2
Лісництво	71	2	14,7	3	1,3	10СЗ+ДЗ	78	0,70	1	27	32	390	2
Лісництво	71	2	14,7	4	3,2	10СЗ+ДЗ	78	0,70	1	27	32	390	2
Лісництво	71	1	1,1			10ДЗ+СЗ+ГЗ+БП	85	0,60	2	25	30	260	2
Лісництво	71	6	4,8		4	8С32ДЗ	78	0,70	1	27	32	320	2
Разом			379,6		23,9								
Всього потрібно ВСР по лісництву			352,1										

З метою визначення причин патологічних процесів, здійснено лісопатологічне обстеження лісових насаджень Лісництва шляхом візуального обстеження стану лісів,

керуючись Санітарними правилами в лісах України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 555 .

Обстеженням встановлено:

За результатами лісопатологічного обстеження хвойних насаджень Лісництва, представлених для огляду, відмічено, що насадження мають незадовільний санітарний стан, внаслідок пошкодження та продовження інтенсивного розповсюдження короїдного враження дерев, що викликали деградацію лісових деревостанів.

Також відмічено погіршення санітарного стану листяних дерев, викликане всиханням в результаті погіршення комплексу екологічно – кліматичних факторів (аномально висока весняно – осіння температура повітря - засуха, зниження рівня ґрунтових вод, вітровал), що призвели до ряду послідовних негативних змін у лісових екосистемах, викликаючи повне або часткове порушення біологічної стійкості насаджень.

На обстежених хвойних ділянках Лісництва спостерігається поодинокі та групові всихання, де у вибірково санітарну рубку відбиратимуться дерева сосни IV – VI категорії санітарного стану: з жовтуватю – зеленою, рудою та відсутньою хвоєю, з нахилом нижньої та середньої частини стовбура понад 30 градусів від вертикальної осі, дерева з підірваною кореневою системою, поваленими та зламаними в комелі сухостійними стовбурами, завислими на інших деревах, з частковим та повним відшаруванням кори, пошкоджені стовбуровими шкідниками (короїдами, вусачами, златками).

Переважаючими видами стовбурових шкідників, що завдали найбільшої шкоди лісовим насадженням Лісництва, є короїди верхівковий та шести зубчастий, в меншій мірі - малий сосновий лубоїд, вусачі: сірий довговусий, кореневий коротковусий, рагій ребристий та златки. Вся пошкоджена стовбуровими шкідниками частина хвойних дерев уражена заболонною синьою гниллю дереворуйнівних грибів, які розвиваються в ходах комах у заболонній частині стовбурів. Посиніння деревини хвойних дерев пов'язане з патогенним грибом офіостомой.

Осередок стовбурових шкідників по Лісництву обліковується, але взяти на облік та занести у Книгу обліку шкідників та хвороб лісу обстежені ділянки в кварталі 22 виділі 13, в кварталі 32 виділ 1, в кварталі 33 виділа 1 та 2, в кварталі 35 виділ 19.

Оскільки всихання соснових деревостанів в осередках масового розвитку комплексу стовбурових шкідників відбувається дуже швидко, у гострій формі (перехід дерев з II-ї до V-ї категорії стану) – 6 - 8 тижнів, тому, з урахуванням стану насаджень, особливостей розвитку шкідників (короїдів) та, керуючись п. 9 «Санітарних правил в лісах України», обстежені деревостани потребують здійснення заходів з поліпшення санітарного стану у максимально стислі строки.

Також вагомою причиною погіршення стану дерев та їх всихання на обстежених ділянках є заселення рослиною – напівпаразитом - омелою австрійською. При огляді відмічаємо омелу австрійську, яка, вкорінюючись в гілки соснових верхів, спричинила суттєве зниження енергії росту деревостану, та ще є причиною зниження довговічності насаджень призводячи до часткової або суцільної суховершинності й усихання дерев.

На обстежених ділянках у вибірково санітарну рубку відбиратимуться дерева, крони яких заселені омелою понад 30 відсотків.

Згідно «Санітарних правил в лісах України», «дерева з рослинами-напівпаразитами (омелою) III-VI категорій санітарного стану підлягають вирубуванню».

По Лісництву обліковується осередок омели.

На обстежених змішаних ділянках з головною породою дуб відбиратимуться у вибірково санітарну рубку, в більшості, дерева сосни IV-VI категорії санітарного стану, з жовтуватю – зеленою рудою та відсутньою глицею, з омелою, де заселення крон більше 30 відсотків.

Дерева дуба будуть відібрані сухостійні, з відсутніми приростами, з засохлим або відсутнім листям, з масово всихаючими водяними пагонами, поодинокі дерева з нахилом стовбурів більше, ніж 30 градусів від вертикальної осі, дерева, вражені раковими хворобами, дерева з локальним й повним відшаруванням кори та пошкодженнями стовбуровими шкідниками (вусачами, короїдами (заболонниками)).

Також, у вибіркову санітарну рубку на обстежених ділянках відбиратимуться інші листяні породи, що є в складі: береза, липа, граб, клен, осика, акація: сухостійні та суховершинні, з підірваною кореневою системою, вражені раковими хворобами – це почорніння, гнилеві ділянки зі значним поширенням вздовж стовбура (прихована гниль) та ракові рани, заглиблені в стовбури, з масовими всихаючими водяними пагонами, з тріщинами по стовбуру, з частково або повністю відшарованою корою, пошкоджені стовбуровими шкідниками – вусачами, заболонниками.

При лісопатологічному обстеженні відмічаємо поодинокі ураження листяних порід, підлягаючих вибірковій санітарній рубці, дереворуйнівними грибами з виходом плодових тіл - трутовиків на різній висоті дерев, які є збудниками стовбурових гнилей деревних порід.

На ділянках виявлені плодові тіла трутовика справжнього, який викликає білу мармурову ядрово – заболонну стовбурову гниль та трутовика несправжнього, який викликає білу ядрово-смугасту стовбурову гниль корозійного типу.

На обстежених ділянках, які відносяться до рекреаційно – оздоровчих лісів, у вибіркову санітарну рубку, згідно «Санітарних правил в лісах України», будуть відібрані дерева з плодовими тілами дереворуйнівних грибів та уражені раковими хворобами лише IV та V категорії санітарного стану лісів.

Таким чином, в обстежених насадженнях Лісництва будуть відібрані у вибіркову санітарну рубку дерева, пошкоджені стовбуровими шкідниками та хворобами лісу, а саме:

- дерева сосни, пошкоджені стовбуровими шкідниками: короїдами, вусачами, златками;
- дерева сосни, крони яких заселені омелою австрійською понад 30 відсотків;
- дерева листяних порід V – VI категорій, пошкоджені стовбуровими шкідниками: заболонниками, вусачами;
- дерева листяних порід IV – VI категорій з виходом плодових тіл дереворуйнівних грибів – трутовиків;
- дерева листяних порід IV – VI категорій, вражені некрозно – раковими хворобами.

Характер всихання поодинокий та груповий, темп поступовий та різкий, ступінь всихання слабкий та середній.

При проведенні вибірових санітарних рубок в насадженнях Лісництва залишати дерева, які виконують важливі біоценотичні функції та дотримуватись показника повноти, встановленого для вибірових санітарних рубок, згідно «Санітарних правил в лісах України».

На момент обстеження відведення насаджень у вибіркову санітарну рубку не проведено.

Висновок:

1. В насадженнях, пошкоджених стовбуровими шкідниками та вражених хворобами лісу, з метою недопущення розмноження та розповсюдження у прилеглих насадженнях стовбурових шкідників, хвороб лісу, провести заходи з поліпшення санітарного стану лісів із застосуванням найефективніших методів та технологій.
2. З метою поліпшення санітарного стану лісів, обстежені насадження потребують проведення **вибіркової санітарної рубки на загальній площі 352,1 га.**
3. Заходи з поліпшення санітарного стану лісів здійснювати з дотриманням вимог «Санітарних правил в лісах України», затверджених постановою КМУ від 27 липня 1995 року № 555.

Акт складено в 3 примірниках.

Додаток: фотоматеріали

Начальник відділу діагностики
ДСЛП «Херсонлісозахист»

 Олена ДОМАНЧУК

Інженер – лісопатолог I категорії відділу нагляду та прогнозу
ДСЛП «Херсонлісозахист»

 Володимир БОБК

Головний лісничий ДП «Черкаське військове лісництво»

 Олександр ПИЛЯВСЬКИЙ

Інженер лісового господарства
ДП «Черкаське військове лісництво»

 Анатолій ЛАТЕНКО